

Отримано: 01 травня 2026 р.

Прорецензовано: 13 травня 2026 р.

Прийнято до друку: 18 травня 2026 р.

Email: nkarpenko1983@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9663-9348>

Researcher ID: HLQ-2684-2023

DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-193-198](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-193-198)

Карпенко Н. О. Сучасна пісня як засіб репрезентації соціокультурного простору та навчання української мови іноземців (на прикладі пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція»). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : серія «Філологія». Острогов : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 193–198.

УДК: 811.161.2'243:378.147.091.33-028.17:784.4

Карпенко Надія Олександрівна,

кандидатка філологічних наук,

доцентка кафедри мовної та профільної підготовки,

Харківський національний педагогічний університет імені В. Н. Каразіна

СУЧАСНА ПІСНЯ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ТА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМЦІВ (на прикладі пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція»)

У статті обґрунтовано доцільність використання сучасної української пісні як засобу навчання української мови іноземців і як важливого чинника репрезентації соціокультурного простору. Визначено основні переваги пісенного матеріалу в освітньому процесі: розвиток навичок аудіювання, удосконалення вимови, збагачення словникового запасу, засвоєння граматичних структур, активізацію мовленнєвої діяльності та створення позитивного емоційного фону заняття. З'ясовано, що сучасна пісня сприяє формуванню комунікативної, лінгвокраїнознавчої та міжкультурної компетентностей, активізує пізнавальну діяльність студентів, підвищує рівень навчальної мотивації та полегшує засвоєння мовного матеріалу. Наголошено, що поєднання мовного й культурного компонентів у структурі пісенного тексту забезпечує комплексний вплив на формування мовленнєвих умінь і соціокультурної обізнаності здобувачів освіти. Звернено увагу на критерії добору сучасних пісень для занять з української мови як іноземної та визначено їхнє значення у створенні автентичного мовного середовища.

На прикладі пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція» проаналізовано її лінгводидактичний потенціал. Визначено можливість використання цього твору для розвитку фонетичних, лексичних, граматичних і соціокультурних навичок іноземних студентів. Доведено, що тематика пісні, чітка дикція виконавців, помірний темп виконання, образність уможливають її використання на різних рівнях навчання української мови як іноземної. Методична реалізація роботи з піснею «Старенький трамвай» передбачає поетапну організацію навчального процесу, що охоплює підготовчий, основний і завершальний етапи. Така структура забезпечує поступовий перехід від актуалізації фонових знань до формування мовленнєвих умінь і розвитку комунікативної та соціокультурної компетентностей іноземних студентів. Практична цінність дослідження полягає в можливості застосування запропонованої поетапної моделі роботи з піснею та системи навчальних завдань у викладанні української мови як іноземної.

Ключові слова: автентичний текст, лінгводидактика, міжкультурна комунікація, пісенний матеріал, соціокультурна компетентність, українська мова як іноземна.

Nadiia Karpenko,

PhD in Philology,

Associate Professor of the Language and Professional Training Department,

V. N. Karazin Kharkiv National University

CONTEMPORARY SONGS AS A MEANS OF REPRESENTING THE SOCIO-CULTURAL SPHERE AND TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGNERS (using the song "The Old Tram" by the band "Pikkardiiska Tertsia" as an example)

The article demonstrates the value of using contemporary Ukrainian songs as a tool for teaching the Ukrainian language to foreign learners and as a key factor in representing the socio-cultural sphere. The main advantages of song material in the educational process are identified: the development of listening skills, the improvement of pronunciation, the enrichment of vocabulary, the acquisition of grammatical structures, the stimulation of speech activity, and the creation of a positive emotional atmosphere in the classroom. It has been established that contemporary songs contribute to the development of communicative, linguistic and cultural, and intercultural competences, stimulate students' cognitive activity, increase their motivation to learn, and facilitate the acquisition of linguistic material. It is emphasised that the combination of linguistic and cultural components in the structure of song lyrics ensures a comprehensive impact on the development of students' language skills and sociocultural awareness. Attention is drawn to the criteria for selecting contemporary songs for Ukrainian as a foreign language classes, and their significance in creating an authentic language environment is highlighted.

Taking the song "The Old Tram" by the band "Pikkardiiska Tertsia" as an example, this paper analyses its linguistic and educational potential. It identifies ways in which this piece can be used to develop the phonetic, lexical, grammatical and sociocultural skills of international students. It has been demonstrated that the song's subject matter, the performers' clear diction, moderate tempo and vivid imagery make it suitable for use at various levels of teaching Ukrainian as a foreign language. The methodological implementation of work with the song "The Old Tram" involves a phased organisation of the teaching process, encompassing preparatory, main and concluding stages. This structure ensures a gradual transition from the activation of background knowledge to the formation of language skills and the development of foreign students' communicative and sociocultural competences. The practical value of the study lies in the possibility of applying the proposed phased model for working with the song and the system of learning tasks in the teaching of Ukrainian as a foreign language.

Keywords: authentic text, language didactics, intercultural communication, song material, sociocultural competence, Ukrainian as a foreign language.

Постановка проблеми. Сьогодні в процесі навчання української мови активно застосовують інтерактивні методи, що сприяють розвитку мовних і комунікативних компетентностей іноземних здобувачів вищої освіти (Субота, 2021).

Невипадково, за спостереженнями Н. Станкевич, «методика викладання української мови як іноземної на новітньому етапі розвитку має потужну наукову теоретичну базу й численні напрацювання викладачів-практиків» (Станкевич, 2023: 92). У цьому контексті одним із ефективних засобів навчання мови є використання пісенного матеріалу. Робота з українськими піснями на заняттях дозволяє не лише урізноманітнити освітній процес і підвищити мотивацію студентів, а й поглибити розуміння лексики, граматичних структур і фонетичних особливостей мови. Як слушно зазначають дослідниці О. Деньга та Т. Ісаєнко, «вдале і продумане залучення пісенного матеріалу значно збагачує процес навчання, підсилює емоційний чинник, захоплення милозвучністю української мови, сприяє активізації навчального процесу, полегшує й урізноманітнює його. Головне – такий підхід формує позитивне ставлення до вивчення української мови студентами-іноземцями» (Деньга та Ісаєнко, 2021: 53). Крім того, пісенний матеріал сприяє розвитку соціокультурної компетентності, оскільки ознайомлює студентів із культурою, традиціями та ментальністю українського народу.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема використання пісенного матеріалу в навчанні іноземних мов неодноразово привертала увагу дослідників. В українській лінгводидактиці сформовано певний теоретичний і практичний доробок, присвячений цій тематичі. Наукові розвідки В. Бадер, Ю. Вольської, Т. Гороб'євської, О. Деньги, І. Захарків, Т. Ісаєнко, О. Федорової, Н. Харитонової, О. Шевченко переконують у тому, що пісенні тексти є дієвим допоміжним засобом навчання й методично виправданим доповненням традиційного навчального матеріалу, що сприяє підвищенню результативності оволодіння українською мовою як іноземною.

Водночас, як зауважує О. Шевченко, у практиці навчання української мови як іноземної пісні використовуються переважно епізодично й в обмеженому виборі (Шевченко, 2022: 318). Це свідчить про наявність суперечності між значним навчальним потенціалом пісенного матеріалу та недостатнім рівнем його системного впровадження в освітній процес. Подібну думку висловлюють О. Деньга та Т. Ісаєнко, наголошуючи, що пісні здебільшого використовують як розважально-пізнавальний матеріал, тимчасом як їхній освітній потенціал є значно глибшим і різноманітнішим (Деньга та Ісаєнко, 2021: 44).

Попри значну кількість досліджень і наявність переконливих теоретичних тверджень, проблема використання пісенного матеріалу у викладанні української мови як іноземної залишається недостатньо вивченою. У цьому аспекті особливого значення набуває аналіз пісенного тексту як елемента соціокультурного простору, що поєднує мовну форму та культурний зміст. Це зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення значення пісні як засобу формування не лише мовних, а й соціокультурних компетентностей іноземних студентів. Саме тому **метою** цієї статті є дослідження соціокультурного потенціалу пісенного матеріалу в навчанні української мови як іноземної на прикладі пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція».

Об'єктом аналізу обрано пісню «Старенький трамвай», яка репрезентує український культурний простір і має значний дидактичний потенціал у навчанні української мови як іноземної. Ця пісня відтворює атмосферу українського міста, у якому трамвай постає не лише засобом пересування, а й символом повсякденного життя та історичної пам'яті. Помірний темп виконання, виразна мелодика та чітка ритмічна організація сприяють комфортному сприйняттю тексту іноземними студентами. З огляду на те, що гурт «Пікардійська терція» працює в жанрі акапельного співу, відсутність музичного супроводу дає змогу зосередити увагу на звучанні слова, чіткій артикуляції та інтонації. Той факт, що виконавці імітують голосами звучання музичних інструментів, викликає додатковий інтерес у здобувачів освіти, підвищує рівень емоційного залучення та підсилює мотиваційний компонент навчання.

Актуальність дослідження зумовлена потребою підвищення ефективності навчання української мови як іноземної через залучення автентичних матеріалів. Сучасна українська пісня є важливим засобом формування мовної та соціокультурної компетентностей, однак у навчальній практиці використовується недостатньо системно, що потребує додаткового наукового опрацювання.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено лінгводидактичний аналіз пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція» як засобу навчання української мови студентів-іноземців та запропоновано види роботи із цим пісенним твором на різних етапах формування мовленнєвих компетентностей здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасна лінгводидактика активно впроваджує комунікативно-діяльнісний підхід, відповідно до якого навчання мови має відбуватися через застосування автентичних текстів і реальних комунікативних ситуацій. Одним із перспективних засобів реалізації такого підходу є використання пісенного матеріалу, оскільки пісня поєднує мовний зміст із емоційним і культурним компонентами та створює умови для природного засвоєння мовних одиниць у контексті.

У зв'язку із цим особливій увазі заслуговує сучасна українська пісня як важливий складник соціокультурного простору, що відображає актуальні суспільні настрої, цінності, мовні тенденції та культурні коди. Саме тому її використання в процесі навчання української мови як іноземної варто розглядати не лише як допоміжний дидактичний прийом, а як повноцінний засіб формування комунікативної, лінгвокраїнознавчої та міжкультурної компетентностей. Пісенний текст репрезентує живу мовну практику, демонструє функціонування лексичних і граматичних одиниць у природному контексті та водночас ознайомлює студентів із національною культурою. Отже, мова в цьому аспекті постає не лише як інструмент спілкування, а й засіб пізнання ментальності народу, його ціннісних орієнтирів і культурної пам'яті. Саме тому сучасна українська пісня, яка відображає живу мовну практику, стає ефективним засобом залучення іноземних студентів до природного мовного середовища.

Пісенний текст як різновид автентичного матеріалу має значний навчальний потенціал. Його універсальність полягає в тому, що, як зазначає І. Захарків, на прикладі пісень можна знайти ілюстрації практично до будь-якої навчальної теми, адже вони відображають історію, культуру, побут, традиції, емоції людей (Захарків, 2018: 75). З огляду на це пісня є джерелом не лише мовного матеріалу, а й культурного досвіду, необхідного для повноцінної інтеграції іноземного студента в нове мовне середовище.

Ефективність використання пісень у навчальному процесі пояснюється сукупністю різних чинників. Передусім пісенні тексти містять типові мовленнєві моделі, що сприяють формуванню навичок спонтанного мовлення. Крім того, ритм, рима та мелодійність полегшують запам'ятовування лексичних одиниць і граматичних конструкцій. Не менш важливим

є й емоційний вплив пісні: позитивний психологічний фон знижує рівень напруження студентів, підвищує мотивацію до навчання та активізує їхню участь у комунікативній взаємодії. Отже, пісенний матеріал поєднує когнітивний, емоційний і мовленнєвий складник навчального процесу.

У лінгводидактичному аспекті пісенний матеріал може використовуватися на різних етапах навчання мови. На початковому рівні він ефективний для формування фонетичних навичок, оскільки багаторазове повторення звуків, слів і синтагм у музичному супроводі сприяє корекції вимови, розвитку слухового сприйняття та інтонаційної виразності мовлення. Не випадково дослідники наголошують, що пісні та окремі елементи пісень доречно залучати вже з перших днів навчання мови (Деньга та Ісаєнко, 2021: 45).

На середньому та просунутому рівнях навчання пісня стає ефективним засобом розвитку лексико-граматичних умінь. Нові слова та фрази засвоюються в контексті, що забезпечує глибше розуміння їхнього значення та особливостей уживання. Водночас граматичні структури, представлені в тексті, можуть бути основою для вправ на трансформацію, моделювання речень і продукування власних висловлювань. Як слушно зазначає О. Шевченко, пісня сприяє закріпленню й засвоєнню граматичного матеріалу: відбувається опанування відмінкових структур української мови, формування морфологічних і синтаксичних норм, а також поповнення словникового запасу здобувачів освіти (Шевченко, 2022: 318).

Пісня має важливе значення й у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності. Пісенні тексти відображають національні традиції, побут, історичні реалії, символіку, культурні асоціації, що дає змогу студентам-іноземцям глибше зрозуміти соціокультурний контекст українського суспільства. У такий спосіб пісня виконує функцію посередника в діалозі культур і створює умови для продуктивної міжкультурної комунікації.

У навчальному процесі варто активно залучати саме сучасні українські пісні як дієвий засіб розвитку мовних і культурних умінь студентів-іноземців. Такі пісенні твори поєднують традиційні мотиви з актуальними музичними формами, а тому є ближчими до мовного й культурного досвіду сучасної молоді. Це сприяє підвищенню зацікавленості студентів і становленню внутрішньої мотивації до навчання. Крім того, як зазначає Н. Харитонova, «пісні – це постійно оновлюване джерело, у якому для кожної навчальної теми можна знайти відповідні приклади» (Харитонova, 2018: 167). Отже, сучасна пісня дає змогу актуалізувати зміст навчальних матеріалів відповідно до мовної практики сьогодення.

Прикладом ефективного використання пісенного матеріалу в навчанні української мови як іноземної є пісня «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція». Її тематика безпосередньо пов'язана з міським простором, транспортом, повсякденним життям і людськими емоціями, що забезпечує комунікативну актуальність пісенного твору. Водночас текст містить виразний образний компонент: «старенький трамвай» постає символом часу, життєвого шляху, історичної пам'яті. Така смислова насиченість тексту створює широкі можливості для його мовної та культурної інтерпретації.

У тексті пісні представлено лексику, пов'язану з темами «Місто», «Громадський транспорт», «Щоденне життя», «Подорожі», «Їжа і напої», «Пори року. Явища природи. Природні об'єкти», що передбачені для вивчення стандартом державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння A1 – C2» (Стандарт, 2024). Це дає змогу використовувати пісню «Старенький трамвай» як засіб актуалізації, закріплення та розширення словникового запасу іноземних студентів. Крім того, матеріал пісні може слугувати основою для ситуативних діалогів, рольових вправ, описових і творчих вправ.

Пісня «Старенький трамвай» відповідає також основним критеріям добору музичного матеріалу для занять з іноземцями: упізнаваності, мелодійності та ритмічності твору (Деньга та Ісаєнко, 2021: 51). Водночас вона поєднує автентичність мовного матеріалу з культурознавчим змістом, що дає змогу інтегрувати мовну й соціокультурну компетентності в межах одного навчального ресурсу. Саме тому використання цієї пісні є методично виправданим і педагогічно доцільним.

Результативність роботи з пісенним матеріалом значною мірою залежить від методичної організації заняття. На думку О. Шевченко, відбір змісту пісенного матеріалу, методів і прийомів його актуалізації залишається одним із найважливіших освітніх завдань, адже саме викладач відповідальний за продуктивне засвоєння студентами мовних знань і формування необхідних комунікативних умінь (Шевченко, 2022: 319). Це зумовлює потребу в чіткої структурованій моделі роботи з піснею.

У зв'язку із цим опрацювання пісні «Старенький трамвай» доцільно організовувати у формі трьох послідовних етапів: підготовчого, основного та завершального. Такий підхід узгоджується з моделлю роботи над піснею, запропонованою О. Деньгою і Т. Ісаєнко: 1) вступне слово про пісню; 2) первинне прослуховування пісні; 3) обговорення змісту пісні з поясненням слів та реалій; 4) фонетичне опрацювання тексту пісні; 5) повторне прослуховування пісні (з опорою на текст); 6) читання пісні з подальшим відпрацюванням звуків та інтонації (з опорою на текст); 7) спільне виконання пісні (Деньга та Ісаєнко, 2021: 50).

На підготовчому етапі студенти визначають тему пісні, її можливий зміст та настрій, ознайомлюються з лексикою пісні, виконують вправи на прогнозування змісту тексту за назвою, ілюстраціями чи окремими словами.

Основний етап передбачає аудіювання пісні з подальшим виконанням завдань різного типу: визначення загального змісту, встановлення послідовності подій, заповнення пропусків у тексті, співвіднесення рядків пісні з їхнім значенням, аналіз ужитої лексики та граматичних. Доцільним є повторне прослуховування пісні з акцентом на інтонації, ритмі, вимові окремих звуків і словосполучень. Саме на цьому етапі відбувається найактивніше поєднання рецептивної та продуктивної мовленнєвої діяльності.

Завершальний етап спрямований на розвиток мовленнєвої самостійності та рефлексії. Він може передбачати обговорення змісту пісні, висловлення власних думок, опис асоціацій, створення усного або письмового тексту за мотивами пісні, інтерпретацію її символіки та осмислення соціокультурного контексту. Рефлексія допомагає студентам оцінити рівень власного розуміння матеріалу та визначити індивідуальне ставлення до нього.

Практична реалізація роботи з піснею «Старенький трамвай» передбачає поетапну систему вправ і завдань, що послідовно забезпечує формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей іноземних студентів.

На підготовчому етапі увага приділяється актуалізації тематичного словника та створенню мотиваційного контексту для сприйняття пісенного тексту. Робота розпочинається з обговорення теми міського транспорту, у межах якого студентам пропонуються запитання про їхній досвід користування громадським транспортом, види транспорту в рідному місті,

частотність поїздок трамваем чи автобусом або іншим міським транспортом, а також емоційний стан під час перебування в транспорті та ставлення до міського транспорту загалом.

Далі застосовується вправа на формування асоціативного поля до слова «трамвай», у межах якої студенти добирають лексеми, пов'язані з міською інфраструктурою та повсякденним життям: *місто, рух, зупинка, пасажир, квиток, маршрут, світлофор, рух, шум, спогади* тощо. Така діяльність сприяє активізації лексичних зв'язків та розвитку асоціативного мислення.

Наступним етапом є робота з лексикою пісні «Старенький трамвай», що передбачає семантизацію ключових слів і виразів, ужитих у тексті. Увага зосереджується на лексичних одиницях із потенційною складністю або образністю (*тінь, смітники, дівчата, лін, чад, блакить, асфальт, відпустка, пиво, піт, мить, засмаглий, старатися, волоху, залива*), а також образних фраз (*плавиться тінь, кругом іде голова, піт залива*). Окремо опрацьовуються географічні назви (*Антарктида, Республіка Чад*), що потребують культурологічного коментаря. Загальновживана лексика (*місто, сонце, літо, трава, машини, зима, природа, говорити, ходити* тощо) актуалізується в активному словнику студентів.

На цьому етапі інтегрується аналіз назви пісні «Старенький трамвай». Студентам пропонується порівняти лексеми *старий* і *старенький* та визначити різницю між ними. Наголошується, що нейтральний прикметник *старий* лише констатує вік предмета, тимчасом як *старенький* є зменшено-пестливою формою, яка виражає емоційне ставлення мовця – теплоту, ностальгію, прихильність або співчуття. Унаслідок цього трамвай постає не як звичайний транспортний засіб, а як емоційно маркований образ міського простору, пов'язаний із пам'яттю та культурним досвідом. Це створює передумови для глибшого інтерпретаційного сприйняття тексту під час аудіювання. Така підготовча робота забезпечує первинне розуміння мовного матеріалу та створює основу для його подальшого осмислення.

Важливе місце посідає завдання на прогнозування змісту пісні, яке реалізується в кількох формах. Студенти висловлюють припущення щодо тематики, можливих слів та емоційного забарвлення тексту (наприклад: «Я думаю, що пісня про ...», «У пісні можуть згадуватися такі слова, як ...», «Настрій пісні буде ...»), а також відповідають на запитання про ймовірний зміст твору, місце подій і можливі образи. Використовується також прогнозування за ключовими словами, відібраними з пісні, зокрема *трамвай, літо, місто, сонце, дівчата, морозиво, вода, Антарктида, Республіка Чад, зима*, на основі яких студенти складають короткі усні висловлювання-припущення, що сприяє розвитку мовленнєвої здогадки.

Завершується підготовчий етап лексико-фонетичними вправами: встановленням відповідностей між словами та їх значенням, добором синонімів і антонімів до ключових лексем, а також хоровим повторенням ключових словосполучень і фраз (наприклад, *старенький трамвай, плавиться тінь, сонце розжарене, від чаду машин, озер блакить, повези мене туди, де асфальту нема* тощо). Додатково вводиться вправа «Знайди помилку у вимові», у межах якої викладач навмисно створює наголос або звук, а студенти його виправляють. Це забезпечує підготовку до аудіювання та формування правильної інтонаційної виразності.

Основний етап спрямований на розвиток навичок аудіювання та глибше розуміння пісенного тексту. Після першого прослуховування студенти виконують завдання на загальне розуміння тексту, визначаючи тему пісні (літо в місті, втеча за межі міста), її емоційний тон (ностальгічно-ліричний настрій) та центральний образ – старенький трамвай як уособлення втечі, спогадів і бажання повернутися до простішого, природного життя.

Далі виконується вправа вибіркового аудіювання «Слухаю і знаходжу», у межах якої студенти не лише називають почуті слова, а й розподіляють їх за тематичними групами (місто / природа / емоції / транспорт), що посилює смислове опрацювання лексики.

Наступним етапом є завдання на встановлення логічної послідовності смислових фрагментів тексту та складання його ментальної карти (mind map), у межах якого студенти візуалізують структуру пісні: місто – спека – уявна втеча – природа – емоційний контраст. Паралельно виконується вправа на заповнення пропусків, у якій студенти вставляють не лише окремі слова, а й словосполучення з пісні, що забезпечує контекстуальне засвоєння мовного матеріалу.

Для формування граматичних навичок використовуються вправа «Перебудуй висловлювання», у якій студенти трансформують речення з пісні в різні часові форми та особи, змінюють граматичну структуру висловлювань, зберігаючи їх зміст. Основна увага приділяється відпрацюванню синтаксичних моделей і дієслівних форм. Формування граматичної компетентності також забезпечується через відпрацювання відмінкових форм у контексті тематичної лексики пісні. Студенти виконують вправи на керування прийменниковими конструкціями та відмінювання іменників, прикметників і займенників у межах лексичного поля «місто – транспорт – рух» (у місті, по місту, з міста, до міста; на зупинці, біля зупинки; старенький трамвай – старенького трамвая – у старенькому трамваї; я – мене – мені; він – його – йому).

Додатково застосовується вправа «Встав правильну форму», у якій студенти доповнюють речення пропущеними відмінковими формами (наприклад: Я їду ... (старенький трамвай); Ми говоримо ... (місто); Він думає ... (вона / трамвай)). Це сприяє автоматизації граматичних моделей у мовленні. Також виконується вправа «Модель – варіація», у якій студенти змінюють одну граматичну конструкцію за зразком, трансформуючи її за особами та числами (Я їду трамваем → Ми їдемо трамваем → Вони їдуть трамваем). Додатково пропонується трансформаційне завдання, у межах якого студенти змінюють граматичні форми словосполучень залежно від комунікативної ситуації (наприклад: їхати трамвай → їхати трамваем; бути в місто → бути в місті), а також створюють власні речення за наданими моделями («Я їду ...», «Я думаю про ...», «Мені подобається ... у місті»).

Пропонується також комунікативне завдання «Інтерв'ю з трамваем», у якому студенти в парах ставлять запитання від імені пасажирів і відповідають від імені «старенького трамвая», що активізує творчість і діалогічне мовлення.

Наприкінці етапу виконуються вправи на інтонаційне моделювання та інтерпретацію емоційних відтінків тексту, зокрема проголошення окремих рядків у різних інтонаційно-емоційних інтерпретаціях (спокій, ностальгія, захоплення, відчуття втечі).

Завершальний етап передбачає активізацію продуктивного мовлення, узагальнення та творче переосмислення змісту пісенного матеріалу. Студенти обговорюють зміст пісні та особисті асоціації, відповідають на дискусійне запитання: «Чи можлива втеча в сучасному місті?».

На основі опрацьованого матеріалу виконуються також лексико-граматичні вправи, спрямовані на закріплення дієслів руху (приходити, ходити, їхати, повезти) та конструкцій бажання й звернення. Студенти складають власні висловлювання з опорними моделями («Я хочу ...», «Мені хотілося б ...», «Повези/забери мене ...»), використовуючи тематичну лексику пісні для опису уявної ситуації або подорожі в «старенькому трамваї».

Творчий блок доповнюється такими завданнями: створення короткого тексту «Мое місто влітку» або «Якби я їхав / їхала в старенькому трамваї», складання альтернативного фіналу пісні, а також формулювання власної пісенної назви, що відображає її основний настрій.

Комунікативний блок реалізується через рольову гру «Турист у місті», у межах якої один студент виконує роль туриста, а інші – мешканців або гіда. Учасники відповідають на запитання про своє місто, транспорт, природу та повсякденне життя. Це сприяє розвитку діалогічного мовлення та закріпленню тематичної лексики в умовно-реальній комунікативній ситуації.

Завершується етап рефлексією, у межах якої студенти оцінюють рівень розуміння пісні, визначають нову лексику та обговорюють труднощі сприйняття пісні.

Висновки. Сучасна українська пісня – важливий репрезентант соціокультурного простору та ефективний засіб навчання української мови як іноземної. Використання пісенного матеріалу як автентичного джерела мовлення дозволяє поєднати лінгвістичний і культурний компоненти навчання та створює умови для природного засвоєння української мови в контексті реальної комунікації.

Пісенний матеріал забезпечує розвиток навичок аудіювання, удосконалення вимови, засвоєння нової лексики, закріплення граматичних структур, а також активізацію усного й писемного мовлення.

Ефективність використання пісень у навчальному процесі значною мірою залежить від правильного вибору твору. Пісенний текст має відповідати рівню мовної підготовки студентів, бути доступним для сприйняття та містити актуальний мовний і культурний матеріал.

Аналіз пісні «Старенький трамвай» гурту «Пікардійська терція» підтверджує доцільність використання сучасного пісенного матеріалу як дидактичного засобу, що поєднує мовний і культурний компоненти навчання. Тематика твору, доступність мовного матеріалу, чітка дикція виконавців, помірний темп і культурна насиченість тексту визначають його ефективність для використання на різних етапах навчання української мови як іноземної.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні переліку сучасних українських пісень для навчання, створенні навчально-методичних матеріалів на їх основі та розробці цифрових інтерактивних завдань для різних рівнів володіння мовою.

Література:

1. Zakhariv I. Song as a method of learning Ukrainian as a foreign language. *Матеріали IV міжнародної науково-методичної конференції «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні»* (2–4 травня 2018 р.). Тернопіль : ТНТУ, 2018. С. 74–76.
2. Вольська Ю. В. Особливості роботи з текстом пісні на заняттях з іноземними студентами. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія: Міжкультурна й міжмовна комунікація: проблеми, питання, вирішення*: колективна монографія. Дніпро : Акцент ПП, 2018. Т. 12, Ч. 2. С. 291–297.
3. Денга О.А., Ісаєнко Т.В. Використання пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2021. Вип. 39. С. 42–56. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-03.
4. Стандарт державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2». Київ, 2024. 139 с.
5. Станкевич Н. Види мовленнєвої діяльності на етапах вивчення української мови як іноземної: напрями та перспективи наукових досліджень. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2023. Вип. 17. С. 91–101.
6. Субота Л. Інтерактивні методи навчання української мови як іноземної у закладах вищої освіти. *Актуальні питання іноземної філології*. 2021. Вип. 15. С. 102–107. DOI: 10.32782/2410-0927-2021-15-15.
7. Харитоновна Н. В. Деякі аспекти викладання української мови як іноземної (на прикладі пісенного матеріалу). *Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Харків, 19–20 квітня 2018 року). Харків : Видавництво НФаУ, 2018. С. 165–169.
8. Шевченко О. М. Пісенне мистецтво на заняттях з української мови як іноземної. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю* (м. Полтава, 24 березня 2022 р.). Полтава, 2022. С. 317–319.

References:

1. Denha, O. A., & Isaienko, T. V. (2021). Vykorystannia pisennoho materialu na urokakh ukrainskoi movy yak inozemnoi [The use of songs in Ukrainian as a foreign language lessons]. *Vyklydannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladyakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'yazky* [Language teaching in higher education institutions today. Interdisciplinary links.], 39, 42–56. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-03 [in Ukrainian].
2. Kharytonova, N. V. (2018). Deiaiky aspekty vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi (na pryklady pisennoho materialu) [Some aspects of teaching Ukrainian as a foreign language (using song lyrics as an example)]. *Humanitarna skladova u svitli suchasnykh osvitynykh paradyhm: materialy II Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu* [The Humanitarian Dimension in the Context of Contemporary Educational Paradigms: Proceedings of the 2nd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation]. Kharkiv: Vydavnytstvo NFau. S. 165–169 [in Ukrainian].
3. Shevchenko, O. M. (2022). Pisenne mystetstvo na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi [The use of songs in Ukrainian as a foreign language lessons]. *Suchasni trendy rozvytku medychnoi osvity: perspektyvy i zdobutky: materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu* [Current Trends in Medical Education: Prospects and Achievements: Proceedings of an Educational and Scientific Conference with International Participation]. Poltava. S. 317–319 [in Ukrainian].
4. Standart derzhavnoi movy «Ukrainska mova yak inozemna. Rivni zahalnoho volodinnia A1–S2» [State Language Standard: 'Ukrainian as a Foreign Language: General Proficiency Levels A1–C2'] (2024). Kyiv. 139 s. [in Ukrainian].
5. Stankevych, N. (2023). Vidy movlennievoi diialnosti na etapakh vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi: napriamy ta perspektyvy naukovykh doslidzhen [Types of speech activity at different stages of learning Ukrainian as a foreign language: directions and prospects for academic research.]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi* [Theory and practice of teaching Ukrainian as a foreign language.], 17, 91–101 [in Ukrainian].

6. Subota, L. (2021). Interaktyvni metody navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi u zakladakh vyshchoi osvity [Interactive methods for teaching Ukrainian as a foreign language in higher education institutions]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii [Current Issues in Foreign Language Studies]*, 15, 102–107. DOI: 10.32782/2410-0927-2021-15-15 [in Ukrainian].

7. Volska, Yu. V. (2018). Osoblyvosti roboty z tekstem pisni na zaniattiakh z inozemnymi studentamy [Tips for working with song lyrics in classes with international students]. *Linhvistyka. Linhvokulturolohiia: Mizhkultura i mizhmovna komunikatsiia: problemy, pytannia, vyryshennia [Linguistics. Linguoculturology: Intercultural and interlingual communication: problems, questions, solutions]*. Dnipro: Aktsent PP. T. 12, Ch. 2. S. 291–297 [in Ukrainian].

8. Zakharkiv, I. (2018). Song as a method of learning Ukrainian as a foreign language. *Materialy IV mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii «Aktualni pytannia orhanizatsii navchannia inozemnykh studentiv v Ukraini» [Proceedings of the 4th International Scientific and Methodological Conference 'Current Issues in the Organisation of Education for International Students in Ukraine']*. Ternopil: TNTU. S. 74–76 [in English].